

LUPTA

le combat

Director : Mihai Korne

Redactor : Antonia Constantinescu

COSTUL ABONAMENTULUI PE UN AN		
In franci francezi	In alte valute tariful este majorat pentru acoperirea cheltuielilor bancare:	
FRANTA	FRF 250	
EUROPA	FRF 300	DM 100 - Fr. Elv. 90 - L St.35
Cu avionul :		
AFRICA		
AMERICA DE NORD	FRF 350	USA 60 sau echivalent
ISRAEL		
AMERICA DE SUD		
ASIA	FRF 400	USA 70 sau echivalent
AUSTRALIA		

125, Bureaux de la Colline - 92213 St-Cloud - France
Telephone : (33-1) 46. 02. 05. 40 - Tetex 633520F
Commission Paritaire N° 65481 - C;C;P; : 11 341 71 A Paris
Telefax : (33-1) 46.02.1437

Numărul 201

7 aprilie 1993

VORBA ȘI FAPTA

Programul prezentat de N. Văcăroiu, în februarie, pentru viitorii 4 ani, stîmîse multa vîlvă și a dat prilejul unor dezbateri precum și unei moțiuni de cenzură din partea opoziției. Chiar dacă nu avea șanse de reușită, moțiunea constituia un protest pe care opoziția nu putea să nu-l exprime față de un program pe 4 ani pe care nu-l aproba. Faptul că parlamentari ai opoziției au votat moțiunea sau nu au luat parte la vot dezvăluie gradul lor de labilitate și se poate dovedi folositor în măsura în care opoziția va fi gata să se despartă de asemenea elemente. Faptul mai dovedește că opoziția nu are încă omogeneitatea pentru a guverna și că ar fi o mare greșeală să se lase ademenită de participarea la guvern, dacă acest lucru i s-ar oferi în următoarele luni.

*

Intitulat "Strategia de reformă economico-socială", programul este dirijist și exprimă în fraze ce amintesc discursurile nesfîrșite ale lui Ceaușescu, hotărîrea tenace a urmașilor lui de a păstra în toate domeniile controlul statului, la nevoie, prin mijlocirea unor mecanisme noi.

Guvernul (Statul) va construi locuințele, va transforma structurile sociale, pe cele "opționale", va organiza activitatea educativ-formativă (învățămîntul), "sănătatea pentru toți pînă în anul 2000", cultura, sportul și bineînțeles, "mersul reformei economice" ! Pe anul în curs, inflația va fi de 70-80%, deci masa monetară va crește, în consecință cu 75%.

De la începutul anului, dolarul a crescut deja cu aproape 50%, de la 420 la 600 de lei. Ar fi de mirare, deci, ca suprimînd la 1 mai subvențiile pentru consumuri și introducînd la 1 iulie taxa pe valoare adăugată (T.V.A.), care va mări prețurile, inflația să nu fie decît de 20-30% pe viitoarele 8 luni, pînă la sfîrșitul anului.

Partea valabilă a raportului o reprezintă anumite analize privind neajunsurile actuale și răspunderile trecute. Tehnica nu este nouă. Am găsit-o la Stolojan, la Roman și fusese folosită timp de 23 de ani chiar de Ceaușescu. Soluțiile sunt, în schimb, cu mult mai nebuloase.

Pe termen scurt (1-2 ani) ar urma să aibe loc "lichidarea eșalonată a întreprinderilor nerentabile". Între timp, mai există și un "program de ajutorare colectivă de urgență", al cărui obiectiv ar fi "lichidarea" sau "redimensionarea" marilor întreprinderi de stat care lucrează în pierdere și constituie "găurile

negre" ale economiei române fiindcă înghit valută și consumă energie fără folos. Există "aproximativ 100 de mari întreprinderi industriale critice (metalurgia, chimia și petrochimia, construcții de mașini)" și care "sunt responsabile pentru mai mult de 50% din pierderile totale înregistrate în sectorul industrial și pentru cca 45% din creditele neperformante" ale băncilor.

Trebuie amintit că cele trei sectoare au fost cele pe care le-a industrializat regimul comunist timp de trei decenii, începînd cu Dej și continuînd cu Ceaușescu.

De trei ani se spune și se scrie că cele 100 de întreprinderi trebuie închise, dar nimeni nu a făcut-o. Ne temem că nici Văcăroiu nu o va face, din moment ce lichidarea "nu poate fi realizată spontan prin mecanismele de piață. Procesul trebuie să fie administrat de stat", iar desfășurarea sa "implică trei faze: identificarea întreprinderilor, elaborarea pentru fiecare în parte a unor studii și programe (...) aplicarea programelor". În acest fel mai trec anii și guvernele, se votează din nou, se mai sperie lumea cu concedierile pe care le-ar face opoziția și România rămîne și mai mult în urma celorlalte state din Europa.

*

Programul cu strategia este una, realitatea, alta. O regăsim în bugetul prezentat de guvern.

Față de bugetul anului trecut, aprobat și el trei luni după ce era presupus să înceapă aplicarea sa, actualul buget se prezintă mai rău.

În 1992, deficitul bugetar prevăzut era de 88 miliarde lei (MDL), sub 9% din venituri și sub 2% din Produsul Intern Brut (PIB) de 4300 MDL. La încheierea anului trecut, deficitul real a fost însă de trei ori mai mare - 263 MDL, reprezentînd 2,5% din PIB (evaluat în lei devaluați la 10.650 MDL).

Pentru 1993, deficitul bugetar este prevăzut la 426 MDL, ceea ce reprezintă din plecare aproape 20% din veniturile bugetare și 4% din PIB neschimbat la 10.650 MDL. Ar fi de mirare ca, și de data aceasta, deficitul să nu crească pînă la sfîrșitul anului.

Desigur, veniturile insuficiente sunt determinate de situația economică, dar felul în care sunt prevăzute cheltuielile denota opțiunile guvernului.

În ochii noștri, factorul pozitiv este reducerea bugetului armatei la 10,09% din cheltuieli față de 12,23% în 1992, deși o restructurare reală ar fi permis să se reducă acest buget în jur de 4%. Creșterea bugetului ordinii publice de la 3,93% (cuprinzînd și SRI în 1992) la 4,93% este surprinzătoare. Ar putea

fi un lucru bun dacă duce la modernizarea, echiparea și mărirea efectivelor poliției, ca să combată delicvența, nu dacă beneficiază SRI-ului care, socotim că ar trebui pur și simplu desființat. Din păcate, avem motive să credem că mărirea deosebit de mare a acestui buget nu va întări simțitor lupta împotriva delicvenței.

Scăderea inițială a bugetului sănătății de la 10,45% în 1992 la 8,23% cît figura în proiect era inadmisibilă cînd deja anul trecut acest buget se dovedise insuficient. Greva celor cinci reprezentanți ai sindicatelor din rețeaua sănătății a dus la mărirea alocației bugetare la 312 MDL plus cele 78,4 milioane USD ai Băncii Mondiale.

Ansamblul subvențiilor și transeferelor prevăzute ar fi de 995 MDL (38,61%) din cheltuielile bugetare în care subvențiile reprezintă 567 MDL (22%). Față de anul trecut, cînd subvențiile din industrie și agricultură reprezentau 33,93% din bugetul inițial, scăderea este importantă. Amploarea subvențiilor rămîne însă nejustificat de mare și nu ar fi trebuit să depășească cca 5% din cheltuieli, din moment ce la 1 mai, deci patru luni după începerea exercițiului bugetar 1993, se încetează subvenționarea produselor pentru consum.

Procentul oficial de 22% al subvențiilor, la care ar putea să se adauge și o seamă de transferuri, rămîne atît de ridicat fiindcă una spune Nicolae Văcăroiu cînd anunță în "programul de ajustare corectivă de urgență" ca va lichida întreprinderile nerentabile și alta face cînd prezintă bugetul parlamentului cerîndu-i sutele de miliarde pentru subvenționarea acestor întreprinderi. Dacă ar fi vrut efectiv să închidă întreprinderile nerentabile, ar fi cerut un surplus de ajutor de șomaj care pentru totalul personalului acestor întreprinderi nu ar fi reprezentat pentru următoarele 8 luni nici măcar o zecime din subvențiile pe care statul le va plăti.

Suprimarea subvențiilor întreprinderilor în pierdere și reducerea substanțială a bugetului armatei ar fi înlăturat deficitul bugetar, iar un buget echilibrat ar fi permis oprirea efectivă a inflației, pînă la sfîrșitul anului stabilizînd totodată paritatea internațională a leului. Astfel, redresarea efectivă a economiei românești putea să înceapă încă din acest an.

Bugetul Văcăroiu nu permite însă acest lucru și primul ministru o știe. Nu din întîmplare, în program, prevede începutul redresării pentru anul 1995, cînd, nemaifiind, pe semne, în post, nimeni nu-i va mai cere socoteală.

Mihai KORNE

DIN MAURITANIA ÎN PATAGONIA

OSTATECI PE OCEANELE LUMII.

O mai fi, la intrarea în Gara de Nord din București, reclama cu "pește oceanic"? Oricum, dacă mai este, ea a devenit mincinoasă. Nici o navă românească nu mai pescuiește, începând din ianuarie, pește oceanic, în zona Mauritaniei, după 15 ani de cooperare. Compania Română de Pescuit Oceanic (CRPO) a contractat datorii atât de mari - 2 milioane de dolari - încât 7 nave românești sînt sechestrate în zonă, 508 marinari de pe navele "Pietrosul", "Rodna", "Dîmbovița", "Cindrelul", "Jijia", "Cerna", și "Polar"-10 aflîndu-se într-o situație dramatică, lipsiți de alimente, apă potabilă, de cele mai elementare condiții de viață.

Problema celor 508 marinari nici n-a figurat însă pe ordinea de zi a ședinței din 17 martie a împuterniciților mandatați ai statului de la CRPO din Tulcea, de care depind navele. După ce directorul companiei și-a petrecut zadarnic timpul prin anticamerele guvernului în 20 martie, dintr-un comunicat al Ministerului Agriculturii și Alimentației (23 martie) aflăm: "*Compania Română de pescuit oceanic Tulcea funcționează ca societate comercială pe acțiuni pe principiul autofinanțării și autogestiunii. Activitatea ei s-a încheiat pe anul 1992 cu un deficit de 3,2 miliarde lei. Guvernul a alocat 1,5 milioane dolari în dec. 1992, sumă care nu a acoperit datoriile Companiei. Sînt și aspecte legate de proasta exploatare a navelor și acte de indisciplină: nava Polar 6 din Uruguay este reținută pentru acte de indisciplină față de societatea cu care are contract de transport și comandantul ei este arestat; nava Polar 4, reținută în Coreea, are litigiu pentru mărfuri degradate și este sechestrată pînă la pronunțarea hotărîrii judecătorești privind suma de 800.000 dolari, daune pretinse de partea coreeană. Compania are 21 de nave ipotocate la Banca Agricolă Tulcea pentru datorii nerambursate.*"

Între timp, în apele Mauritaniei ("Adevărul" 23 martie) navele au fost obligate să părăsească rada și să se refugieze "la ancoră", în plin ocean, cu interdicția de a pescui, anunțîndu-se din 17 martie, public, hotărîrea de a se trage în orice român care nu aplică strict consemnul. Supravegheați permanent cu elicopterul și terorizați de paza de coaste, cei 508 marinari, bolnavi de rîie, dezinterie, hepatită, deshidratați și înfometați, n-au nevoie nici de expectativa guvernului, nici de analiza cauzelor falimentului companiei - 23000 salariați n-au primit salariile de 2 luni -, ci de o soluție grabnică și responsabilă a autorităților statului, căruia îi aparțin navele. Sindicatul liber al marinarilor din această companie a amenințat cu blocarea circulației pe șantierul navigabil al canalului Sulina-Dunăre. "... din ianuarie, navele sînt la ancoră din cauza întreruperii contractului, statul român nemădorînd să subvenționeze această flotă. Pînă acum ea era subvenționată prin licența de pescuit. Din decembrie-ianuarie au fost abandonate negocierile iar

responsabilitatea guvernului este evidentă...", declara Florin Lupaș, liderul Sindicatului marinarilor din portul Tulcea, la Radio București.

MAE comunica, evident pentru a dedramatiza situația, că Ambasada română din Mauritania se ocupă, păstrează legătura... în timp ce sute de persoane, sindicaliști dar și rude ale marinarilor abandonăți în Mauritania, se grupaseră, în culmea neliniștii, în fața CRPO din Tulcea, în 24 martie. În cursul nopții se primise o comunicare cifrată la Tulcea în care se anunța că vasele vor părăsi, fără permisiunea autorităților mauritane, zona de staționare riscînd să fie bombardate, cum s-a întîmplat, în urmă cu 8 ani, cu nava Parîng. Despre intenția căpitanilor celor 7 nave a fost informată Ambasada română din Mauritania și guvernul.

Navele "Rodna" și "Polar"-10 reușiseră la mijlocul zilei de 24 martie să iasă din apele teritoriale ale Mauritaniei, celelalte 5 nave încercînd să se îndrepte și ele spre un port din Insulele Canare.

■ Administrația Portului liber Sulina, singura unitate de comerț exterior de la gurile Dunării, și-a încetat activitatea în urma Legii 84 din iulie 1992 prin care erau abrogate decretul din 1978 de înființare a administrației Portului liber și cel privind regulamentul său de funcționare. Cum timp de 7 luni n-a apărut o hotărîre guvernamentală care să reglementeze un nou mod de administrare și funcționare a acestei instituții, magazinele, depozitele de mărfuri, hotelul, magazinele de desfacere sînt sigilate și neutilizate. (24 februarie 93, Tv. Actualități)

MINCIUNA+ CORUPȚIE= SARACIE

Blocul Național Sindical reprezintă interesele a cca 800.000 de salariați. În 16 martie în Capitală și în alte 14 orașe au avut loc mitinguri ale sindicaliștilor din toate federațiile cuprinse în BNS. Aceste manifestații, a spus Matei Brătianu, președintele BNS, sînt un vot de neîncredere dat guvernului. Motivele sînt cuprinse în ecuația: minciună+ corupție= sărăcie. Principalele defecte ale guvernărilor: falimentul premeditat al industriei (un exemplu din industria electronică și electrotehnică: la Băneasa se produc sucuri și la Coonect București mese și crățiți de bucătărie!), degradarea continuă a calității vieții, politica salarială inacceptabilă, modul de acordare al indexării, discriminarea legislativă între patronat și sindicaliști, tergiversarea semnării contractului colectiv de muncă, toate acestea fiind notate în manifestul distribuit participanților la miting: "*După trei ani de la Revoluție sîntem în continuare mișiți și desconsiderați. Nu acceptăm să fim poligonul de experiență al incompetenței, abuzurilor și corupției unor aventurieri și oportuniști la nivelul ministerelor, departamentelor și al consiliilor de administrație.*"

La mitingul de la București au participat cca 15.000 persoane, oprindu-se în fața

Palatului Victoria, unde adunarea e interzisă, și nu în Piața Aviatorilor unde era locul de întîlnire al coloanelor, dar poliția s-a ferit de orice provocare. Au fost depuse la guvern, parlament și președinție trei texte diferite, concepute conform atribuțiilor fiecăreia dintre instituții. Dacă pînă în 10 zile doleanțele lor vor fi ignorate, se va recurge la greva generală. Despre manifestație, la emisiunea Actualități Tv. n-a fost vorba decît de "*blocarea circulației și a două salvări*", datorită miilor de sindicaliști, cu întrebarea insidioasă: "*întrebăm Primăria Capitalei de ce autorizează, la ore de trafic maxim, mitinguri care perturbă circulația?*" În 23 martie BNS a organizat un miting în fața Televiziunii pentru a protesta împotriva modului în care au fost prezentate pe postul național acțiunile sindicaliștilor, cerînd un spațiu de emisie pentru exercitarea dreptului la replică.

Un alt val de greve, mergînd pînă la cea generală a fost anunțat de Confederația sindicală Frăția, începînd cu 12 aprilie.

■ La 10 martie, Ministerul Muncii și Prevederilor Sociale arăta că numărul șomerilor este de 1.033.000.

■ Rata mortalității în România: la 1000 nou-născuți, 26 mor în primul an de viață (în Elveția, Franța, Norvegia, mortalitatea infantilă e de 6 la mie) ("Tineretul liber", 5 martie)

CEI TREI AUTORI DE DENUNȚURI ÎMPOTRIVA DOINEI CORNEA ERAU DOI

Biroul de presă al Procuraturii municipiului București a informat că, prin rezoluția din 4 martie 1993, s-a dispus neînceperea urmăririi penale față de doamna Doina Cornea pentru că nu sînt întrunite elementele constitutive ale infracțiunii.

Autorii denunțurilor care au dus la deschiderea dosarului: Octavian Mancu, colonel MAp. N, din Piatra Neamț, aflat la pensie de șase luni, în poziția a doua pe listele PRM pentru senat la ultimele alegeri; Gh. Drosu, muncitor din Roman, membru FDSN, apărut cu străjnicie de organele locale PRM și PSM, cînd a fost acuzat că face de rîs județul; Emilian Vlădea, din Rîmnicu Vilcea, acesta din urmă inexistent la nici una din cele două adrese menționate în denunț.

Plîngerea depusă de dna Doina Cornea pentru denunțare calomnioasă a fost trimisă spre soluționare Procuraturii din județul Neamț.

■ Col. Baiu Ion a filmat execuția Ceaușeștilor și a negociat vînzarea casetei cu înregistrarea integrală în Franța; col. Mugur Florescu (actualmente general maior) este din aprilie 1990 șeful Procuraturilor Militare din România; col. Tache Viorel a fost numit locțiitorul șefului Direcției de Informații a Ministerului de Interne, controversata UM 0215 ai cărei angajați ar fi autorii provocărilor din Piața Universității, a incendiarii birourilor de la Poliția Capitalei și, în mod cert, călăuzele în civil ale minerilor la diverse adrese, printre care cea a lui Ion Rațiu. Despre

acești trei ofițeri, Gelu Voican îi scria, în 21 ianuarie 1990, în calitate de vice-prim Ministru, președintelui Consiliului Frontului Salvării Naționale, Ion Iliescu: "Acești ofițeri au îndeplinit împreună cu mine ordinele dumneavoastră și alte însărcinări de importanță deosebită, care au fost hotărâte pentru revoluție", drept care îi cerea "detașarea lor la dispoziția guvernului", pentru că au "de îndeplinit coordonarea și îndeplinirea unor activități speciale". ("Tinerama", 26 martie -1 aprilie)

SOCIETATE PARALELA

În 18 martie, Radio București a transmis bilanțul activității pe 1992 a Direcției Generale a Pașapoartelor și a Poliției de Frontieră. Au fost eliberate 851116 pașapoarte simple, 14400 pentru plecări definitive, 30700 permise de emigrație, în urma cărora s-au realizat venituri în valoare de peste 1 miliard 400 milioane lei. S-au realizat 53.000 lucrări: repatrieri, prelungiri de viză, reținere de pașapoarte sau întreprindere de călătorie.

La controale au fost descoperite 6 pistoale de război, 103 arme diferite, peste 7000 cartușe, 134 spay-uri paralizante, 25 kg stupefiante, 116 icoane și tablouri, 1586 flori de mină și alte 1500 obiecte din patrimoniul cultural național, valoarea bunurilor confiscate ridicându-se la cca 320 milioane lei. Nu s-a permis intrarea în țară unui număr de 39.479 străini și ieșirea a 2.334 cetățeni români, urmăriți penal.

■ Delicvența juvenilă a crescut de la 9.909 în 1991 la 10.371 în 1992, faptele penale fiind din ce în ce mai grave. Înmulțirea infracțiunilor de grup.

■ Au fost depistate câteva rețele de infractori străini care acționează pe teritoriul României, mai ales din CSI, China, Turcia, India sau Pakistan și care își aleg victimele mai ales printre conaționali lor veniți ca turiști. Până acum s-au înregistrat 44 de dosare de acest fel. În România au fost identificate 68 de grupuri de cetățeni din CSI (unii din cei prinși erau din Kazahstan, alții din Tiraspol), care au săvârșit 82 de infracțiuni: tâlhărie, șantaj, tentativă de omor, fals și uz de fals.

La conferința de presă a Ministerului de interne ("Adevărul", 12 februarie) s-a comunicat că din 482 de firme chinezești, numai 88 funcționează în realitate. "Unii cetățeni români au înregistrat în apartamentele lor de 2 sau 3 camere până la 6-7 firme ale unor cetățeni asiatici puși nu pe afaceri cinstite ci pe rămânerea în România, permițând și altor conaționali să ajungă în Occident".

■ La 17 martie, Radio București anunța că poliția din capitală a depistat un transport ilegal spre Turcia de 800 de tone aluminiu primar, în valoare de o jumătate de milion de lei, prin Societatea Comercială Delta Bosfor.

■ Din cele 412 bucăți de patine, indispensabile sistemului de frînare a

TOADER STEȚCA, CONDAMNAT LA PLOIEȘTI ...

În urma citației de la Ploiești, una din cele 328 de citații, TOADER STEȚCA a fost condamnat, în lipsă, la 1 an și 6 luni închisoare, fără ca motivul să fie precizat. Așa lacunară cum este, s-a cerut afișarea sentinței pe zidul primăriei din Săpînța, evident pentru a-i intimida pe locuitorii comunei.

În interviul publicat în LUPTA, nr. 198, primarul Săpînței vorbea și despre MIHAI COLTOR - membru PNȚcd, ales pe listele CD - primarul din Vălișoara, județul Alba, care a fost închis două luni la Jilava fiindcă descoperise și el hojiile nomenclaturii. Iată ce i-a scris de curând prietenului său exilat la Paris: *Dragă Toadere, când am primit scrisoarea de la tine, m-a cuprins un fior sentimental. Am aflat înainte cu ceva timp că ești la Paris. Eu sunt într-o situație foarte critică fiind supus unor presiuni groaznice, zilnic sunt amenințat cu arestarea și cu moartea. Fă ce îți ajută Dumnezeu și ajută-mă, anunțându-mă la toate forurile internaționale, deoarece cei din țară nu mă ajută cu nimic. Cetățenii comunei sunt intimidați și supuși persecuțiilor... Mi se înscenează amenzi de zeci de mii de lei.. Am scris în toate părțile și nimeni nu mă ajută cu nimic, te rog încă odată pe tine ajută-mă cât poți că și eu mă rog la Dumnezeu pentru tine. Aștept răspunsul tău și să avem nădejde în Dumnezeu că ne vom mai întâlni, Mihai*

Unul din dosarele înscenate lui Mihai Coltor se află pe rol, urmînd ca a treia înfățișare să aibă loc în 18 mai. Împotriva abuzurilor Puterii, primarul Vălișoarei nu-l are alături decît pe reprezentantul LADO din județ.

tramvaielor care circulă în Craiova, au fost găsite doar 11. O patină are cîteva zeci de kilograme și nu poate dispărea într-un buzunar. Important de precizat, în compoziția fiecărei patine se află 15 kg de cupru. ("Expres" 16-22 martie 1993)

CU ORICE PREȚ ÎN ARGENTINA

Dintr-o anchetă a lui Carmen Dumitrescu, publicată în "Cotidianul" aflăm că, din 30 de tineri interogați pe stradă, 10 vor să plece definitiv. Și cei care-și pun dorința în aplicare o fac în condiții din cele mai primejdioase și aberante. Într-un container pregătit pentru îmbarcare la Le Havre, au fost descoperiți 8 tineri români, care se aflau acolo de 10 zile, înfometați și înghețați, sperînd să ajungă în Canada. Salvarea lor a fost această operație de verificare. În noaptea precedentă mai fuseseră descoperiți, în aceleași condiții, 5 tineri români care încercau să se îmbarce pe o navă, tot cu destinația Canada (France Press, 17 martie).

În fața Ambasadei Argentinei din București, str. Drobeta, 11, se dau adevărate lupte de stradă. La începutul lui martie, 25.000 de cetățeni români completaseră deja formulare de emigrare în Argentina, mai precis pentru Patagonia, zona rezervată emigranților fiind exclusiv rurală.

Se așteaptă zi și noapte în fața sediului ambasadei, unii rămînînd cîte patru, cinci zile. Oamenii se îngheșuie cu disperare, se calcă în picioare, se cațără unii peste alții pentru a ajunge la ghișeu cu formulare ca și cînd ar fi ultima lor șansa pe lumea astă, deși cei mai mulți nu știu nimic despre Argentina, iar ambasadorul acestei țări în România a precizat, la televizor, că statul pe care-l reprezintă nu-și ia nici o răspundere față de cei care vor primi viză, nu vor beneficia de ajutor de șomaj, ci vor trebui să muncească zdravăn, de la început. Și totuși. Unii vin din provincie: un șomer, tată a patru copii, un macaragiu, care trebuie să crească cinci copii cu 14. 500 lei pe lună (de la 1 mai, prețul unei călătorii în transportul bucureștean va fi de 100 lei, iar încălzirea pentru un apartament de trei camere va

ajunge, iarna, la 20.000 lei pe lună). Majoritatea doritorilor de a părăsi țara nu au o calificare deosebită. Printre profesioniști, cei mai mulți sunt ingineri.

S-a organizat și comerțul ambulant: sucuri, sendvich-uri, semințe, ness, schimb de valută și, bineînțeles, formulare valabile, dar mai ales nevalabile (copii xeros) cu prețuri între 500 și 2000 lei. Există și traducători de ocazie, care, pentru altă sumă de bani oferă fericitului posesor al unui formular transcrierea biografiei în spaniolă. Cum circulă zvonul că sînt preferați familiștii, se înfiripă pe loc idile aventuroase. În realitate, cum înștiința purtătorul de cuvînt al Ministerului Afacerilor Externe, conform informațiilor ambasadei române din Buenos Aires, preferința autorităților argentine merge către persoanele care vor suporta cheltuielile de transport internațional și de instalare în Argentina, interesînd mai ales persoane între 18-25 de ani care să se ocupe în special de agricultură și creșterea animalelor.

Șeful biroului O.I.M. (Organizația Mondială de Migrație) de la București mărturisese într-un interviu că ceea ce l-a șocat cel mai mult în comportamentul românilor este dorința lor de a pleca oriunde, numai să plece. ("Expres", "România liberă")

■ 7.500 de imigranți români, aflați în situație ilegală în Germania, au fost expulzați de la 1 ianuarie înapoi, scria cotidianul "Libération" (19 martie), într-o corespondență din Berlin.

■ Poliția din Barcelona a descoperit o rețea de copii cerșetori, interpellînd 6 adulți și 11 minori, cu toții de naționalitate română. Cerșetorii minori aduceau cca 8700 de dolari pe săptămîna șefilor rețelei, constituită din familiile Cîrcapi și Constanțin. Copiii au fost plasați într-un centru de protecție a minorilor. Adulții beneficiau de acte false de refugiați politici, emise la Madrid. (France Press)

■ Două persoane decedate - tineri în vîrstă de cca 20 de ani - au fost găsite într-un camion sosit din România într-un port englez. Poliția presupune că cei doi sînt refugiați clandestini care s-au ascuns și au murit sufocați în camion. (AFP, 31 martie)

SPECTACOL CU MOȚIUNE DE CENZURĂ

Depunerea și discutarea Moțiunii de cenzură a luat proporții de dramă politică, cu atât mai comică cu cât confruntarea nu s-a desfășurat pe teritoriul conținutului ei, eschivat sau denaturat cu tenacitate de reprezentanții majorității, iar scorul final, defavorabil Moțiunii, era previzibil și nu punea, în nici un fel, în primejdie echipa guvernamentală.

Tensiunea iscată ar putea fi pusă, firește, pe seama noutății actului parlamentar. Dar, cu un an și ceva în urmă, guvernul Roman cădea cu minerii, nu cu vot de neîncredere al legislativului, așa că puțin probabilul succes al Moțiunii rămânea acum, totuși, în limitele constituționale. Atunci de unde fiorul patetic, avertismentele catastrofice, procesele de intenție, invectivele, lamentările, sfidările, bocetul naționalist, amenințările? Ion Iliescu, într-un interviu televizat în 18 martie, deci cu o zi înainte de punerea la vot a Moțiunii, acuza opoziția de "lipsă de sinceritate, lipsă de corectitudine, lipsă de consecvență", iar discursul lui Nicolae Văcăroiu, în ziua cu pricina, se limita la a considera Moțiunea un joc periculos, provocat de ... opoziție, unguri și țigani! Accentul farsei jucată de majoritatea parlamentară a căzut însă pe duetul C.V. Tudor-A. Păunescu pentru care moțiunea era echivalentă cu o lovitură de stat și monarhica și pro-maghiară.

Problema reală era însă că acest banal exercițiu parlamentar, care nu e transformat în cutremur politic în nici o țară democratică, revela opiniei publice o dimensiune legală a

opoziției, cea de a cenzura puterea. Or, mentalitatea totalitară funcționează pe baza unui dublet în care termenii care se condiționează mecanic: pe de-o parte aroganța dictatului, pe de altă parte panica în fața contestației, a cărei instinctivă anihilare este calomnia. Astfel, preocuparea principală, în 19 martie, n-a fost votul pentru sau contra Moțiunii, ci instrumentarea unui proces de demascare, de denigrare a opoziției, ca autoare sedicioasă, perversă a unui act scandalos și anti-național. Argumentele economice și politice din discursurile unor reprezentanți ai opoziției au fost deturnate de vorbitorii majorității pe terenul sumar al oratoriei naționaliste, cu efecte teatrale.

Cei 260 de parlamentari n-au votat pentru programul guvernului (atât de criticat de stînga), ci pentru continuitate și împotriva opoziției. Pentru o continuitate nu a comunismului, ci a foștilor comuniști, fiindcă, așa cum constata N. Manolescu, tendința restaurării nu e ideologică, este un colac de salvare pentru persoanele din vechiul aparat. FDSN-ul nu mai poate susține că a fost constrins la alianța cu PSM și PRM de încăpăținarea iresponsabilă a opoziției care a refuzat participarea la guvernare, fiindcă, pe 19 martie, el a folosit sistemul de culpabilizare și compromitere a opoziției din recuzita României Mari.

Dacă, așa cum era probabil din capul locului, Moțiunea n-a avut un succes aritmetic, ea a folosit politic opoziției nu numai pentru a se delimita de "strategia"

guvernului și pentru a demonstra că are propria sa concepție asupra reformei, ci, mai ales, ca pedagogie democratică. Un alt efect pozitiv al Moțiunii, în ciuda aparențelor, a fost limpezirea apelor chiar pe băncile opoziției. Un exemplu: Leonida Lari, care a căzut în capcana scamatorilor de la România Mare, s-a ales cu o scrisoare publică în care cei 52.680 de alegătorii gălățeni îi cer să nu se mai considere reprezentanta lor în Parlament, iar "Dimineața", ziarul prezidențial, o numește "intelectuala eroină".

Experții FMI - în frunte cu Max Watson - care s-au aflat în România în februarie și apoi la mijlocul lui martie, au apreciat, ca și opoziția, că "strategia" poate fi o lucrare teoretică bună, dar nu este un program de guvernare, pentru că nu cuprinde sursele de finanțare a măsurilor propuse, termene concrete, căi și soluții de aplicare. Tehnicienii FMI au pus drept condiții, pentru semnarea scrisorii de intenție care precede memorandumul, restructurarea întreprinderilor care crează pierderi și existența unui buget aprobat de parlament, care să specifice clișeele de finanțare a restructurării. Și dacă guvernul a înțeles argumentele specialiștilor de la FMI, care au plecat fără să semneze încă scrisoarea de intenție, pentru ce a fost nevoie de circuit politic din jurul Moțiunii?

Nu rămâne decât bănuiala că, dincolo de discreditarea opoziției, s-a urmărit un joc și mai periculos, ridiculizarea parlamentului, și, implicit, a democrației.

A.C.

SONDAJE

■ În 16 martie, cu trei zile înainte de dezbaterile în Parlament a moțiunii de cenzură, ziarul "Libertatea" publica un sondaj al președintelui IRSOP.

Cea mai importantă problemă politică în momentul de față? liniștea în țară - 27%; evitarea unui război cu vecinii - 22%; crearea unei economii de piață - 18%; democrația - 14%; relațiile cu țările occidentale - 8%; influența comunismului - 4%; relațiile cu Republica Moldova - 3%; relațiile cu maghiarii - 2%.

Cît vă interesează politica? foarte mult - 8%; destul de mult - 23%; nu prea mult - 45%; deloc - 23%.

Activitatea guvernului? foarte bună - 2%; destul de bună - 26%; nu prea bună - 44%; foarte proastă - 22%.

Un guvern format de opoziție ar putea scoate țara din criză? nu - 49%; da - 33%; indeciși - 18%.

Ce fel de guvern? de coaliție - 37%; conducere autoritară - 27%; FDSN - 16%; CDR - 13%.

Politicienii români? mai mult vorbesc decît acționează - 84%; promit orice pentru

voturi - 79%; urmăresc mai mult interesul personal decît binele țării - 72%; se ocupă mai mult de partidul lor decît de țară - 65%; nici unul dintre partide nu are oameni politici - 22%.

Cum se dezvoltă democrația? foarte mulțumiți - 2%; destul de mulțumiți - 17%; nu prea mulțumiți - 52%; deloc mulțumiți - 27%.

■ "România liberă" a publicat în câteva numere consecutive rezultatele sondajului Gallup, efectuat în beneficiul Comisiei Comunității Europene în țările Europei de Centru și de Est.

Rezultatul pentru România referitor la mass-medii. TELEZIUNEA: foarte multă încredere - 13%; destul de multă încredere - 30%; puțină încredere - 42%; nici un fel de încredere - 8%; nu o urmăresc - 7%. POSTURILE DE RADIO ROMÂNEȘTI: foarte multă încredere - 15%; destul de multă - 38%; nu prea multă - 31%; nici un fel de încredere - 3%; nu ascultă - 13%. POSTURILE DE RADIO OCCIDENTALE: foarte multă încredere - 7%; destul de multă - 12%; nu prea multă - 9%; nici un fel de încredere - 4%; nu ascultă 68%.

Dintre cei care ascultă, preferința merge către: Europa liberă - 23%; BBC - 21%; Vocea Americii - 17%; Europa liberă în ungurește - 6%, celelalte posturi avînd sub 5%. ZIARE: foarte multă încredere - 5%;

destul de multă - 23%; nu prea multă - 34%; deloc - 9%; nu le citesc - 25%; nu știu - 4%.

■ În revista "22" (25 februarie - 5 martie 1993), Pavel Câmpeanu publică un sondaj sub titlul "A fost revoluția o revoluție?". Datele provin de la 1.215 subiecți, în vîrstă de peste 17 ani, domiciliați în zeci de localități urbane și rurale din majoritatea județelor.

Noaptea de 21-22 decembrie 1989. 70% au petrecut noaptea acasă; 11% au lucrat; 8% au fost în stradă; 5,5% au fost la rude sau prieteni. Geografia violenței: violențe au avut loc în localitățile unde locuiesc 31% din intervievați, mai cu seamă în orașe; 57% susțin că în localitățile lor nu s-au petrecut acte de violență; 10% nu știu; 1,5% nu răspund. La întrebarea dacă au participat la acțiuni în favoarea revoluției: personal au participat - 23%; n-au participat - 76%. 46% cred că a fost revoluție; 31% că a fost un complot intern; 23% că a fost un complot extern.

ABONAȚI-VĂ LA
LUPTA

SCRIITORII ROMANI ȘI TOTALITARISMUL

Profesorul Alexandru Călinescu a ținut o conferință extrem de interesantă (*), propunând câteva reflecții asupra unei teme, pe cât de importantă, pe atât de sensibilă: în ce măsură se poate vorbi astăzi de o rezistență a intelectualilor români de-a lungul celor 40 de ani de dictatură comunistă? Dacă răspunsul nu vine de la sine, aceasta se datorează ambiguității comportamentului intelectualilor, pe care conferențiarul l-a analizat și nuanțat cu multă finețe.

În primul rând o constatare: ne aflăm la ora actuală într-o fază a uitării sau a deformării viziunii asupra trecutului în legătură cu comunismul. Exemplul telespectatorilor de la București care au protestat împotriva unor filme ca cel despre procesul Slanski sau "Omul de piatră" al lui Wajda, fiind incapabili să disocieze trăirea lor de un discurs asupra comunismului, e grăitor. Fenomenul uitării a atins, de altfel, și Occidentul. Cine mai vorbește astăzi de mării contestatari ruși - Grigorenko, Bukovsky, Amalrik, etc? Un alt exemplu tipic în această privință, citat de conferențiar, este răspunsul lui Philippe Sollers întrebând de curînd despre trecutul său maoist: "ç'était de la poésie..."

Revenind la intelectualii români, profesorul Călinescu a analizat raportul incontestabil dintre atitudinea intelectualilor și trăsăturile specifice ale comunismului în România, înainte de toată represiunea stalinistă mai lungă în timp și mai dură ca în celelalte țări satelite. În prima fază, împinși de ură primitivă și probabil dintr-un reflex de frică de propria lor slăbiciune, comuniștii au reacționat sălbatec, trimițând la închisoare sute de mii de oameni. Elita românească a fost distrusă în anii de teroare, cînd s-a înființat gulagul românesc. A fost epoca marilor procese intentate conform tezei complotului, o strategie pusă la punct de regim pentru a distruge orice rezistență. Un lucru e cert: mulți intelectuali au făcut pușcărie în anii '50 (ne gândim la procesul filosofului Constantin Noica), mulți au murit în închisoare, ca George Brătianu și Mircea Vulcănescu.

Ce s-a întimplat cînd a venit la putere Ceaușescu? De ce nu s-a realizat atunci mai multă rezistență din partea intelectualilor? Întrebarea se pune cu deosebită acuitate în faza a doua, începînd din 1970. În realitate, intelectualii eliberați în 1964 au fost traumatizați de experiența carcerală. În același timp, o psihoză colectivă legată de însăși natura sistemului s-a înstăpînit odată cu mitul Securității, a cărei putere a fost supraevaluată, inhibînd orice velleitate de rezistență. Pe de altă parte, cum a subliniat profesorul Călinescu, Ceaușescu, în raporturile sale cu intelectualii, a știut să aplice anumite mecanisme care i-au permis să controleze activitatea scriitorilor și artiștilor: șantajul direct sau ascuns,

subvenționarea destul de generoasă a Culturii de către Stat, acordarea de premii, călătoriile în străinătate, au reprezentat avantaje în care au fost priși ca într-o cursă intelectualii și artiștii. Așa s-a creat o interdependență care stabilea relații ambigue între Putere și Cultură, situație care explică, în parte, starea de "malaise" a culturii române după 1989. Timp de 40 de ani spațiul culturii nu a fost contestat, în ciuda tuturor măsurilor restrictive impuse de Ceaușescu. După 1989 tot edificiul s-a prăbușit. Scriitorul român a fost deposedat de acel spațiu în care acceptase să fie prizonier. Astăzi, cultura română încearcă să-și definească locul într-o societate în care totul trebuie reluat de la început.

În ceea ce privește gradul de complicitate între Putere și intelectuali, profesorul Călinescu a ținut să nuanțeze: unii scriitori au acceptat să facă concesii mai mult sau mai puțin explicite, alții au optat pentru tăcere. Cît despre teza celor care afirmă astăzi: "am rezistat prin simplul fapt că mi-am văzut de treabă", ea este inacceptabilă și chiar periculoasă. În fond, care erau riscurile la care era supus scriitorul sub Ceaușescu? Și aici se impune o gradație: riscul de a-și pierde privilegiile materiale; riscul interzicerii semnăturii; riscul expulzării (exilului) - ultimile două sancțiuni fiind cele mai traumatizante. Un scriitor exilat dispărea fără urmă din literatura română, mai rău decît un scriitor mort. În sfîrșit, riscul închisorii și al asasinatului, căruia i-a căzut victimă scriitorul Gheorghe Ursu, ucis de Securitate pentru faptul de a fi ținut un Jurnal.

Scriitorii au fost puși în fața unor alternative, puțini dintre ei au asumat riscurile menționate mai sus. Majoritatea a ales o cale intermediară, aceea a "jocului" cu Puterea și cu Cenzura, o strategie foarte complicată, ale cărei rezultate păreau importante pe atunci, dar care astăzi par derizorii - o frază a lui Eugène O'Neil, citată de conferențiar, rezumă bine constatarea actuală: "atît ne-am bătut cu lucrurile mici, încît am devenit și noi mici".

O analiză istorică și sociologică a raporturilor dintre intelectuali și regimul comunist din România ar permite nu numai recunoașterea actelor de curaj individuale (exemple au fost date), dar și asumarea lucidă a imaginii negative care inhibă astăzi conștiințele intelectualilor. Marasmul actual, grabnica uitare, negativismul, un fel de jubilarie suicidală în fața dezastrului, arată dificultatea ieșirii din zona de umbră a trecutului. Profesorul Călinescu a vorbit cu multă subtilitate, ca un bun cunoscător al realităților românești, pe o temă care va rămîne actuală multă vreme.

Sanda STOLOJAN

(* În cadrul seminarului de limba română al Universității Paris IV - Sorbonne (2 martie 1993)

PE SCURT

◆ Ana Blandiana va fi la Paris, între 5 și 13 mai, unde va ține o serie de conferințe universitare (Universitățile Paris IV și Paris IV), precum și o lectură de poezie la Maison de la Poésie.

◆ În vederea intrării în circuitul de difuzare românesc, pe 26 martie, a filmului "Patul conjugal", în regia lui Mircea Danieliuc, film care a făcut parte din selecția oficială la festivalul filmului de la Berlin (februarie 1993) Compania publicitară Req Champions LTD din București a inclus un clip publicitar, realizat de regizor, într-un contract mai amplu cu Tv.R., în care aceasta din urmă se angaja să-l difuzeze între 19-25 martie la ore de maximă audiență. N-a fost difuzat decît pe 19 martie, pentru că de a doua zi, Paul Everac a dispus interzicerea lui, fiindcă imaginile videoclipului "încalcau normele de etică și morală ale Tvr".

◆ Lucian Giurghescu fost, de la înființarea lui, director al Teatrului de Comedie timp de zece ani și de numele căruia erau legate memorabile spectacole, s-a exilat în 1979. Din acel moment a pus în scenă spectacole la Teatrul Regal din Copenhaga, Teatrul Național din Helsinki, la teatre din Suedia, Canada, Israel. A fost printre puținii intelectuali care a revenit după decembrie 1989 în țară, unde a fost readus, cu bucurie, în fruntea Teatrului de Comedie. De curînd, trupa și directorul instituției au făcut un turneu în Costa Rica. Ajuns pe aeroportul Otopeni, Lucian Giurghescu a aflat că a fost, în lipsă, demis. Noul secretar de stat la Ministerul Culturii, actorul Mircea Albulescu (unul din recitatorii preferați ai spectacolelor cu voievozi raportînd succese președintelui...) i-a propus, în schimb, să devină director onorific... Să ne amintim că și Andrei Șerban a fost pîrît la președintele Iliescu, așa ca aceeași soartă ar putea să-l pîndească, în ofensiva restaurării, și pe directorul Teatrului Național.

◆ Unul din directorii din Ministerul de Externe, "pe probleme ale diasporei românești" este Nicolae Mareș, director și al editurii Colosseum, acuzat de furt literar. El a publicat sub alt nume traducerea romanului "Quo vadis" de Sienkiewicz a lui Remus Luca, în situația în care drepturile de autor erau cedate editurii Charter-B, al cărui director Daniel Brașoveanu i-a intentat primului, cum era și firesc, un proces. După ce secția 8 de poliție a anchetat cu obiectivitate deturnarea traducerii și publicarea ilicită, dosarul s-a îngropat la Procuratură. Așadar, unul din păstorii diasporei se ocupă cu furtul literar. ("Express", 9-15 martie 93)

◆ Pe 30 martie, Paul Everac a scos din producție "O scrisoare pierdută" (regia Mircea Cornișteanu) pentru că, I.L. Caragiale "strică imaginea României în lume". Al doilea motiv a fost formulat astfel: "vreți să se pună lumea cu ciomegele pe noi?" Care "noi"?...

Moartea celor ce ne-au fost apropiați devine și mai intolerabilă cu trecerea timpului. Ionel Jianu ne lipsește. Vocea lui, din ce în ce mai stinsă, continua chiar și în ultimile luni să mă tragă din inerție. Și cum să uiți voința lui de fier, care-l făcea să-și depășească limitele... Căci Ionel Jianu se punea mai ușor decât alții "în starea de a face lucrurile", cum ar fi spus Brâncuși.

Textul Anemonelor, scris acum aproape doi ani, când era deja aproape orb, este exemplar. El vorbește de dragostea lui pentru culoare și pictură. (Sculptura i-a fost "dragoste secundă"; dacă în a doua parte a vieții nu s-a ocupat decât de ea, în faimoasele lui monografii și eseuri, a fost și pentru că editura Arted, pe care o înființase, nu-și putea permite financiar reproducerea în culori. Dar textul Anemonelor vorbește și de dragostea lui pentru oamenii tineri. Un tînăr i-a dat imboldul să vadă expoziția din parcul Bagatelle. Pentru tineri scria și, într-un fel, rămăsese acel puternic și omenos supraviețuitor al "tinerii generații" dintre cele două războaie. Căci omenia lui, generozitatea lui imense trebuie evocate, pentru cei ce l-au cunoscut și pentru cei ce nu l-au cunoscut.

Pe cine n-a ajutat profesorul? Casa deschisă și mină întinsă, cum bine îl descria George Apostu într-un text pe care îmi amintesc că-l scrisese dintr-o răsufare, atunci când văzuse că alții nu o fac.

Pe mine m-a ajutat imens. Împreună cu el am scos și a doua carte despre Apostu, cea de mărturie. Acel "hai să scoatem o carte" se transforma prin impulsul și exemplul lui Ionel Jianu în muncă, în învățătură și deschidere spre oameni.

Moartea e intolerabilă, la început, din cauza absenței. Știi însă că marele timp, binefăcătorul timp, transformă încet-încet, foarte încet, absența în prezență continuă. Spun asta, în primul rînd, pentru cei care l-au iubit, pentru Marga cu care a împărțit 62 de ani de viață, pentru copii și copiii copiilor.

Ionel Jianu supraviețuiește prin opera și prin omenia lui.

Gabriela IONESCU

AM REVĂZUT ANEMONELE LUI LUCHIAN

În anii timpurii ai tinereții mele m-am îndrăgostit de trei tablouri de Luchian: Un Zugrav, Safta Florăreasa și Anemonele. Am purtat imaginea lor întipărită în adîncul sufletului meu timp de aproape șapte decenii, în peregrinările mele dealungul lumii. Am văzut zeci de mii de opere de artă, am vizitat mii de expoziții și muzee, am scris sute de cronici plastice și prefețe la cataloagele artiștilor, dar nicăieri n-am găsit vreo asemuire cu aceste trei tablouri care au dezlănțuit marea mea pasiune pentru arta.

De aceea am fost foarte emoționat cînd am aflat că Anemonele și Safta Florăreasa se află la Paris în expoziția "Pictura românească pe vremea impresioniștilor", prezentată într-unul din pavilioanele parcului Bagatelle.

Trecuseră 45 de ani de cînd nu mai văzusem Anemonele. În 1946 am organizat la Căminul Artei o retrospectivă Luchian pe prilejul întîlnirii a 30 de ani de la moartea artistului. Am obținut 30 de tablouri cu Flori, împrumutate de la colecționari în frunte cu Dr. Dona, Zambaccian, Lazăr Munteanu și alții. Pictorul Marius Bunescu, directorul Muzeului Simu, mi-a încredințat pentru 30 de zile Anemonele, și astfel am avut bucuria de a admira în fiecare dimineață și seară acest tablou care mi-era atît de drag. Pe vremea aceea nu existau nici sisteme de alarmă, nici sistem de asigurare a operelor de artă, astfel că am preluat un risc imens. Dar totul s-a sfîrșit cu bine și am avut marea satisfacție de a fi oferit artiștilor și publicului bucureștean o adevărată lecție de artă. Mulți tineri pictori

mi-au mărturisit că au descoperit în această expoziție geniul lui Luchian. De atunci, din vara anului 1946, n-am mai avut prilejul de a revedea Anemonele. Și acum se ivea o ocazie nesperată de a le regăsi.

Exista însă un impediment. De vreo doi ani începusem să-mi pierd vederea. O tromboză mi-a provocat necrozarea retinei la ochiul drept. De trei ori am încercat cîte o operație cu laser, dar fără nici un rezultat. Lumina ochiului drept era definitiv stinsă. La rîndul său, ochiul stîng are o cataractă, complicată cu leziuni pe maculă, ceea ce îl face inoperabil. Văzul mi s-a redus treptat la acest ochi pînă la 80%. Nu mai deslușesc nici culorile, nici trăsăturile fețelor. Disting numai contrastele între alb și negru și între tonurile deschise și cele închise. Din cauza aceasta n-am mai fost de doi ani la nici o expoziție de artă. Voi fi oare în stare, în această situație, să revăd cu adevărat Anemonele?

Mai exista și o altă dificultate. Din pricina ravagiilor vîrstei, merg foarte greu, cu un toiag și sprijinit de brațul soției mele. Cum să străbat distanța de la intrarea în parcul Bagatelle și Pavilionul unde se află expoziția? Renunșasem aproape la gîndul de a vedea Anemonele cînd, la sfîrșitul lunii iulie, am primit din țară, de la un tînăr prieten pe care nu l-am văzut niciodată, o scrisoare prin care mă ruga să-i spun impresia pe care mi-a făcut-o expoziția de artă românească din Paris. Am interpretat această cerere neașteptată ca un semn al destinului și am hotărît să-mi asum toate riscurile pentru a izbuti să revăd Anemonele. Un prieten a obținut o autorizație

specială pentru a intra cu mașina în parcul Bagatelle... Am avut norocul de a alege o zi mai puțin călduroasă și am ajuns cu bine în cele 5 săli ale expoziției. Am intrat mai întîi în sala Nicolae Grigorescu, în care am recunoscut cîteva tablouri pe care le știam pe de rost, căci le reprodusesem în cărțile mele despre marele pictor al Carelor cu boi. Dar nu pot spune că le-am văzut cu adevărat, pentru că nu le-am deslușit culorile. Le-am regăsit doar pe ecranul amintirii. Același lucru s-a întîmplat și în sala a doua cu tablourile lui Ion Andreescu. Am recunoscut Iarna la Barbizon după simfonia ei de tonuri albe, sau Stîncile de la Apremont, dar culorile au rămas învăluite într-o piclă cenușie care-mi stăruia pe ochi.

Piedusem oarecum nădejdea de a mai vedea Anemonele lui Luchian în sala a treia unde urma să intrăm. M-am așezat pe o bancă de pe platforma de la capătul scării de piatră, pentru a-mi stăpîni emoția. O adiere ușoară venea dinspre parcul de trandafiri. O liniște neașteptată mi-a potolit bățile inimii. Și atunci am știut că pot pași cu încredere în sala Luchian. Un cîntec de lumină și culoare m-a întîmpinat la intrare. Pe peretele din față, la marginea panoului, se aflau Anemonele. Și deodată, ca prin minune, vălul de pe ochi mi s-a ridicat. Și am văzut! Am văzut feroarea roșului aprins al petalelor care se înălțau cu vioiciune din negrul corolelor, am văzut strălucirea luminoasă a anemonelor albe, am văzut ritmul armonios al acestor flori care se ridicau în trei șiruri pînă în vîrfurile buchetului din ulica țărănească. Din frenezia culorilor, din intensitatea de trăire autentică a acestui tablou se desprinde un imn al vieții, pictat cu sufletul unui mare artist aflat într-o tragică luptă cu moartea. Prin Anemonele sale Luchian a vrut să arate că opera de artă poate învinge vremelnicia și astfel supraviețui artistului. Au trecut vreo 80 de ani de cînd acest tablou a fost pictat și el a rămas tot atît de viu și de emoționant ca în clipa în care a fost creat.

Nu știi cît am zăbovit în fața Anemonelor. Deodată lumina din lăuntru s-a stins și un văl cenușiu mi-a întunecat din nou vederea.

Am renunțat la restul expoziției și am plecat istovit, dar fericit: am revăzut pentru ultima dată anemonele lui Luchian.

Ionel JIANU
vara lui 1991

"... Firește că ne așteptam. Totul are un început, dar mai ales un sfîrșit. E o lege necruțătoare. Sfîrșitul, care încă din naștere este orînduit, ne lovește crunt, definitiv. (...) Pierdem, pierd pe cel mai bun și loial prieten. Iar opera, creația pe care o lasă în urma, pentru Istoria artei, este uriașă. Brâncuși, prin monografiile pe care le-a scris și răspîndit, au demarat prin el recunoașterea pe plan universal..."

Barbu BREZIANU
(extras dintr-o scrisoare adresată Margăi Jianu)

INTRE BIROCRATIE SI PROMISIUNI FARA ACOPERIRE

Zară Ovidiu, născut în 1969, este student în anul al III-lea al Facultății de Credit și Contabilitate din București. La 10 luni face o căzătură banala și se îmbolnăvește de scolioză idiopatică cu evoluție rapidă. Dar e prea mic să fie operat. Intervenția chirurgicală e posibilă doar în 1977, la Clinica de ortopedie a Spitalului Brâncovenesc, sub îndrumarea doctorului Dinu Antonescu, unde rămâne un an de zile și i se implantează o tije Haringhton în coloana vertebrală. În 1983, tija se rupe, este extrasă tot de doctorul Dinu Antonescu, care însă precizează că nu se mai poate interveni în țară. A încercat de nenumărate ori să obțină o plecare la o clinică în străinătate, dar nu i s-a permis nici măcar în URSS un tratament, deși orice amănare duce la accentuarea curburii coloanei și la agravarea bolii. În ciuda sănătății precare, Ovidiu Zară termină liceul Gh. Șinai, al 14-lea din cei 320 de elevi. Cum nu reușește din primul an la facultate și mijloacele de trai ale familiei sînt modeste (este crescut, de la 6 luni, numai de mama sa), lucrează un an ca muncitor la secția de tratamente termice a Institutului de Cercetări Metalurgice. Consecința mediului toxic contraindicat este scăderea capacității respiratorii cu 46%. Ceea ce nu l-a împiedicat să facă o inovație brevetată.

Ce s-a întîmplat după decembrie 1989, l-am lăsat să povestească singur.

"Am sperat că va exista o șansă și pentru mine. În ianuarie 1990, conducătorul misiunii umanitare a organizației Medecins du Monde la București, dl. Jean-Gabriel Babin, mi-a spus că există posibilitatea sa plec în Franța și chiar să suportе dînșii toate cheltuielile legate de operație, dar este nevoie de acordul statului român, de aprobarea Ministerului Sănătății. Și de aici a început toată complicația.

Am trecut printr-o comisie a Ministerului Sănătății, unică pe țară, la Spitalul Municipal, pe 18 aprilie 1990, al cărei verdict a fost: operația nu poate fi făcută în țară, sugerîndu-se o clinică din Lyon și acordîndu-mi-se urgența I-a, ceea ce însemna că Ministerul Sănătății este cel care va plăti toate cheluielile legate de tratament. Nu știu de ce, actele au fost duse însă și la altă comisie, de existența căreia nu știam nimic. Am primit acasă un alt răspuns, de la Direcția sanitară de data aceasta, în care eram trecut la **urgența a II-a**, care însemna să suport eu tratamentul. M-am adresat din nou, în 1991, acestei comisii, alcătuită acum din alți medici, și pe 18 septembrie 1991, s-a constatat că boala s-a agravat, că există încă șanse de recuperare și mi-au acordat din nou **urgența I-a**, cazul meu urmînd să se rezolve în minimum trei luni. Cele trei luni au trecut și eu am rămas doar cu acest proces verbal.

Cum din 1990 reușisem la facultate și eram un student bun, s-au mobilizat pentru mine, inițiind o chetă publică, Liga Studenților din Universitatea București,

Sindicatul studenților economiști și chiar Sindicatul profesorilor, "Academica", în cadrul căruia, un om nemaipomenit de bun, decanul facultății mele, dl. Ristea Mihai, a făcut tot ce a putut pentru mine. S-au dat, în aprilie 1992, anunțuri la televiziune, în toate ziarele și oamenii au început sa doneze. Pe 10 mai 1992, sfătuit de Ligă, am înmînat un memoriu și la Președinție. Aici, cazul meu a fost dat consilierului Victor Opaschi, cu probleme culturale, care mi-a spus că, în maximum trei luni de zile, președinția va face ceva pentru mine și ne-a rugat să stopăm acțiunea de strîngere de fonduri, fiindcă se va completa suma strînsă pînă atunci. Obținusem deja 973.000 de lei și am sugerat celor de la președinție, țînînd cont că un cetățean român nu poate sa schimbe decît 100.000 lei anual în valută, să transforme această sumă, care valora atunci vreo 27.000 de Fr. Dar, din neglijență sau nu știu de ce, banii n-au fost schimbați decît în septembrie și s-au pierdut 16.000 franci din cauza inflației.

Cum trecuseră cele trei luni și se apropiau alegerile, am intrat în panică. Într-adevăr, cu cîteva zile înainte de alegeri, mi s-a spus că președinția nu-mi acordă decît 33.000 Fr., pentru că, mi-a explicat dl. Opaschi, atîta am cerut eu în memoriu. Dar eu acolo scrisesem că o zi de spitalizare costă în Franța cca 3.000 Fr și îmi sînt necesare între 30 și 60 de zile de spitalizare, ceea ce ar fi însemnat vreo 200.000 Fr. Am mers cu o echipă a televiziunii SOTI la președinție. Dl. consilier a refuzat să dea un interviu, în schimb ne-a arătat o aprobare, semnată de un director economic, prin care se spunea că președintele Ion Iliescu cunoaște și a sprijinit atît completarea sumei cît și problemele legate de viză, de cazare în Franța, de intervenție chirurgicală. Conform acestei hîrtii, dînșii s-au ocupat de viză la consulatul francez cu adresa: A2532, din 27/X/1992, în care se menționa expres "conform aprobării dl. Ion Iliescu, instituția prezidențială urmează să suportе cheltuielile legate de viză, cazare, consultație, intervenție chirurgicală".

Avînd aceste garanții, oficialitățile franceze mi-au acordat o viză de 90 de zile și, pe 17 noiembrie 1992, am venit la Paris. Biletul de avion a fost cumpărat de Secretariatul de Stat pentru Handicapați, unde am fost ajutat mult de dna directoare Stanciu. La Paris, am fost cazat la ambasada română. Pe 19 noiembrie aveam deja fixata o vizită medicală la dr. Guillaumatt, de la

Spitalul St. Joseph. Doctorul mi-a spus că mă poate opera și, peste cîteva zile, a sosit la ambasadă costul operației: 315.000 de Fr intervenție și convalescență. M-am dus din nou la spital, i-am rugat să mai scadă și au făcut un nou deviz, de 270.000 Fr. Din țară însă nici un răspuns. De trei luni, mama se lovește de uși închise la București. Dînsa are o pensie de 12.500 de lei, iar bunica, cu care stăm, are o pensie de vreo 700 de lei, de țăran necooperativizat. Disperată, mama a apelat și la ziare. Pe 2 februarie a apărut un articol în "România Liberă", intitulat "Cîți bani fac promisiunile președintelui", iar în 9 februarie un alt articol în "Evenimentul Zilei" care publica răspunsul dlui Victor Opaschi: președinția este o instituție bugetară și banii nu vor mai veni. Am mai făcut un apel, prin ambasadă, către Ministerul Sănătății, cam pe 20 februarie. N-a primit răspuns, nici pîna acum.

Cînd am plecat de-acasă mi s-a spus ca n-am nevoie de haine, intru imediat în spital, am asigurată hrana. A trebuit să iau haine de la societăți de caritate, iarna am mîncat la Restaurants du Coeur. Acum s-au închis, am găsit un restaurant pentru săraci la Belleville. Nu pot să mă plîng, alții trăiesc cu mult mai rău. Grele au fost singurătatea, mai ales, incertitudinea, riscul de a pierde și anul universitar. Dar cel mai mare eșec ar fi ca, la un nou consult, să mi se spună că șansele de a mai reuși operația au scăzut.

CONSTANTIN CESIANU
SALVAT DIN INFERN
Traducere din limba franceza de Maria Alexe
Editura Humanitas

eveniment editorial

Cartea regretatului diplomat român, fostul președinte al Ligii pentru apărarea drepturilor omului din România (cu sediul la Paris), apărută în colecția "memorii/jurnale", acoperă anii primei sale detenții (1948 -1953) în gulagul românesc, reconstituind o parte din geografia carcerală - Jilava, Timișoara, Aiud, Capul Midia, Poarta Albă etc. - și metodele de exterminare, cu o putere de evocare ale cărei resurse sînt profunzimea și finețea observației, cuprinderea analizei sociologice și politice a victimelor și călăilor.

Născut în Transilvania, în 1936, absolvent al Institutului de Arte Plastice din București, pictorul MIHAI LEBACI trăiește în Germania din 1977. Atras de pictura monumentală, tapiserie, grafică și scenografie, el a participat la peste 10 expoziții europene, începînd din 1980. De cîțiva ani MIHAI LEBACI este pasionat de grafismul notelor muzicale aflate în partiturile originale ale unor compozitori, tablourile sale devenind un adevărat spectacol hieratic și sacru.

Cu concursul Asociației France-Roumanie-Art, el a fost prezent la SALONUL INTERNATIONAL DE MUZICĂ CLASICĂ MUZICORA (31 mars - 5 avril 1993)

Uniunea Arhitecților din România (președinte Alexandru Beldiman), Primăria Capitalei, Muzeul Național de Artă, Oficiul Național de Expoziții organizează în luna aprilie 1993 manifestări culturale dedicate mișcărilor de avangardă din mediul românesc al anilor '20-'30.

Pentru prima dată în România va avea loc o expoziție intitulată **BUCUREȘTI, ANII '20-'30 : ÎNTRE AVANGARDĂ ȘI MODERNISM**, al cărei vernisaj va avea loc la Teatrul Național în 15 aprilie.

În zilele de 23 și 24 aprilie va avea loc un colocviiu cu tema **"ARTE ȘI ARHITECTURA ÎNTRE AVANGARDA ȘI MODERNISM - 1915-1935"**.

În cadrul manifestărilor vor fi prezentate videofilme dedicate unor personalități ale avangardei și modernismului românesc, se vor desfășura spectacole de teatru, coregrafice și audiții muzicale.

■ Patru membri ai Comitetului Național al Partidului Alianței Civice și-au dat demisia. E vorba de Stelian Tănase, Dan Grigore, Emil Tokaci, Călin Anastasiu. Demisiile, a precizat N. Manolescu la conferința de presă a formației din 1 aprilie, au la bază nepotriviri în privința tacticii partidului și nu de opțiuni politice. Congresul național PAC va avea loc în 25 aprilie a.c.

■ În cadrul Consiliului local Municipal s-a înființat Agenția de Regenerare Urbană a centrului vechi al Bucureștiului, compartiment cu caracter interdisciplinar, cuprins în structura organizatorică a Primăriei, cu sediul provizoriu la Muzeul de Istorie al Municipiului București. Agenția se va ocupa de zona de rezervație istorică și arheologică numită **"Centrul vechi al Bucureștiului"** și cuprinsă între Calea Victoriei, străzile Mihai Vodă, Ilfov, ing. Marcovici, Bld.Republicii și Hristo Botev, Calea Călărași, străzile Halelor, Sfinții Apostoli, Palatul de Justiție, Danielopol și Splaiul Independenței.

■ Clădirea din Calea Victoriei 151, în curtea căreia se află ultimii arbori din "Codrii Vlășiei", a fost donată de familia

Cesianu Muzeului de Istorie și Artă din București. Cu toate acestea, din 1990, ea este sediul unei fantomatice formații politice Partidul Social Democrat Independent (fost Partidul Socialist al Dreptății), condus de Dan Alexandru Popescu. Deși Muzeul obține la Tribunal evacuarea PSDI din clădirea care-i aparține, sentința, referindu-se doar la partid, nu poate clinti și cele trei firme cu care s-a extins liderul politic Dan Popescu, printre care un bar și un ziar falimentar. Mai grav, deși clădirea se află în zona de rezervație istorică și pe lista monumentelor, dl. Popescu a efectuat modificări ale clădirii și a doborât opt arbori din grădina... ("Expres", 16-22 martie 1993)

■ Pe 18 martie s-a aprobat proiectul de asociere între Consiliul local al Municipiului București și Societatea franceză SOGEA, în scopul reabilitării sistemelor de alimentare cu apă, canalizare și salubritate, ca și proiectul de reconstruire, reparare și restaurare a imobilelor din zona centrului istoric.

■ În 24 martie s-a încheiat acordul de asociere între Consiliul local al municipiului București și firma franceză Bouygues pentru construirea în

CASA ROMANEASCA

CENTRUL ROMÂN DE CERCETARI DIN PARIS

Anunță conferința prof. FLORICA DIMITRESCU, intitulată "Valori estetice în textele vechi românești", care va avea loc sâmbătă, 24 aprilie 1993, la orele 18, în sala de conferințe a Misiunii Catolice Române, 38 rue Ribéra, 75016 Paris.

centrul orașului, în partea de vest a Căii Victoriei, a unui bloc de birouri destinate băncilor și societăților de asigurare. Primăria pune la dispoziție terenul, iar firma franceză investițiile, clădirea urmînd să fie exploată de ambii parteneri. Alexandru Missirlui, care a semnat contractul din partea firmei Bouygues, a explicat că grupul pe care-l reprezintă este nr. 1 mondial, cu o cifră anuală de afaceri de 210 miliarde dolari. Proiectul este constituit din 17000 metri pătrați, 200 locuri de parking, primele două nivele fiind dedicate activităților publice.

■ Începînd cu 27 martie, ziua aniversării unirii Basarabiei cu Țara, cîteva denumiri din București au fost schimbate: Bulevardul Muncii se numește Bulevardul Basarabia, Aleea IOR a devenit Strada Bucovina, Strada săniuței se numește Herța, Strada Voiniceni, Cernăuți;

■ Pentru a perpetua memoria și opera Monahului Delarohia, precum și pentru a încuraja tinerele talente în cultivarea eseului filosofic, religios și literar, Inspectoratul pentru Cultură al județului Maramureș, din inițiativa prof. Ion Săcăleanu în colaborare cu editura "Dacia" și Mănăstirea Rohia a pus bazele **"Fundației N. Steinhart"**, în 3 aprilie 1993, La Mănăstirea Rohia.

DECESE

La Roma s-a stins din viață 31 martie 1993, pictorul **EUGEN DRAGUȚESCU**. Născut la Iași, în 1914, diplomat al Academiei de Arte Frumoase din București, bursier al Academiei Române din Roma în 1939, el se stabilește definitiv în Italia, în 1940. Zeci de expoziții și premii internaționale îi stabilesc o reputație internațională de portretist - printre care, portretele lui Ungaretti, Brâncuși, Papini, Vigorelli, Dinu Lipatti, T. Arghezi, Sergiu Celebidache, Ana Blandiana etc - peisagist și ilustrator de carte.

S-a stins din viață la Paris, în seara de 4 aprilie, **IRENE AFTALION**.

Prof. univ. Edgar Papu; preoteasa Maria Stăniloae; ing. petrolișt Traianf Raul; Aurelia Marian; Ion Terek; Genoveva Stănculescu-Vulcănescu; Elisabeta Mănescu; Maria Nadia parteni; Elena Serghie Popa; Maria Olteanu; dr. Anatol George Iosipescu; Maria Stelea Harjescu; ing. Bucur Șucu; com. aviator (r) Fănică Pintilescu; Maria Cazacu Emilia Coculescu; Maria Guțu; ing. Ion C. Ciongaru; Albu Dumitru; Georgia Comnoiu; prof dr. Ioan Stoica; Sofia Ivanovici; Toma Verșehora; Grigore Nișescu; Toma Ilie; Radu Ionița Achimescu; dr. Paul Corlățeanu; ing. Aurelian Nicolescu; Victor Sain; Martha Constantinescu; Ioana Șendrea; Maria Costinescu; Ștefanida Buruiană; Eugen Secrieru; Iulian Pirjol; Dan Mărcușanu; vol (r) cavalerie Barba V. Ștefan; preot Nicolae Pîslaru; Cornel Antonescu; Maria Sîrcea; Barbu Petrescu; Acaterina Jana Albu; Dinu Paul Ghermeli; Emanoil Constantinescu; Petcu Passa; Jean Nedelescu; prof. arh. Anton Dâmboianu; prof. Nicolina Buhociu; Elena Lapa; Popa Rusu Gheorghe; Comeliu Peligrad; ing. Costescu Mihai Cristian; dr. Cristian Anastasescu; Ștefan Kiss.

NATURALIZARI "Journal Officiel", din 28 februarie, 7, 14, 21, 26 și 30 martie 1993 publică numele următoarelor persoane născute în România, care au obținut naturalizarea franceză: Vasile Zamfir, născut la București; Maria Chelu (n. Frățilă), născută la Blaj; Eugen Holban, născut la Chișinău; Minculescu Carmina Gabriela (n. Mitrea), născută la București; Minculescu Andrei, născut la București; Vlad Frunză, născut la București; Galgoti Cornel, Alfons, născut la Sanmarghita; Elena Aurelia Galgoti (n. Bala), născută la Satu-Mare; Ioniță Alexandru, născut la Gugești; Ioniță Domnica (n. Pușcașu), născută la Vedea; Ioniță Corina Annemarie, născută la Moldova nouă; Janos Zoltan, născut la Miercurea Ciuc; Janos Eniko (n. Szasz), născută la Tîrgu Mureș; Raad Ileana (n. Cicoș), născută la Craiova; Raad Marcel, Constantin, născut la Craiova; Kisgecz Iolana Mihaela, născută la București; M'bimbi Elisabeta (n. Bene), născută la Bogda; Ana Mihaela Minoiu, născută la București; Ștefănescu Vladimir Mihai Anton, născut la Tîrgoviște; Ștefănescu Victoria (n. Olaru), născută la Runcu; Victoria Elena Cristina Ștefănescu născută la Tîrgoviște; François, Joseph, Vladimir Ștefănescu, născut la Toulouse; Stela Rodica Al-Zouabi (n. Irean), născută la Nadlac; Petre Andrei Bubu, născut la București; Petre Pleșoianu, născut la Buzău, Elena Pleșoianu (n. Vilcu), născută Buzău.

En Francs Français:

FRANCE FRF 250
EUROPE FRF 300

Par avion :

AMERIQUE AMERIQUE DU NORD FRF350
ISRAEL
AMERIQUE DU SUD
ASIE FRF 450
AUSTRALIE

En d'autres monnaies, le tarif est majoré des frais bancaires d'encaissement comme suit.
DEM 100 - CHF 90 - GBP 35

USA 60 ou équivalent

USA 70 ou équivalent

125 Bureaux de la Colline - 92213 St-Cloud-France
Tel. (33-1) 46020540 Telefax (33-1) 46 02 14 37 - Tlx 633520 F
Commission Paritaire N° 65481 - CCP. : 11 341 71 A Paris

ERREURS OCCIDENTALES EN EUROPE DU CENTRE ET DE L'EST

La rencontre Clinton-Eltsine du 5 avril à Vancouver devrait être le point de départ d'un soutien américain effectif au redressement économique de la Russie.

La crainte du chaos et de voir les anciens communistes reprendre le pouvoir à Moscou est parmi les facteurs déterminants du soutien Occidental au président russe. Ce soutien se manifeste d'une manière plus prudente que celui accordé il y a deux ans à Gorbatchev qui n'avait pas empêché le putsch d'août 1991.

Dans l'ex-URSS ainsi que dans l'Europe du Centre, le soutien Occidental en faveur d'un homme politique joue bien souvent en sa défaveur, aux yeux de ses compatriotes plein de complexes et de ressentiments dû au sentiment d'impuissance généré par le climat actuel de crise, inflation, corruption et violence. Il n'est donc guère certain que la rencontre de Vancouver soit bénéfique à Boris Eltsine.

Le mauvais choix

L'Occident doit mener sa politique en fonction de ses intérêts, mais aussi de ceux des peuples bien plus qu'en fonction de leurs dirigeants. Or, depuis la deuxième guerre mondiale, la politique occidentale à l'égard des états communistes comme de ceux du Tiers Monde a été surtout menée en fonction des dirigeants politiques bien plus que des données fondamentales qui déterminaient les réactions des peuples.

A l'origine de cette attitude se trouvent dès 1941, les illusions de Roosevelt à l'égard de Staline qu'il croyait pouvoir convertir à la démocratie. Cinq ans plus tard, en 1948 lorsque Tito a rompu avec Moscou, Washington a cru pouvoir attirer la Yougoslavie dans le camp Occidental en soutenant à fond le dictateur de Belgrade.

Cette même politique a été poursuivie à l'égard de tous les dirigeants communistes et de nombreux dictateurs d'Afrique, d'Asie et d'Amérique du Sud dont Nasser, Pinochet, Khomeyni, Ceausescu, Saddam Hussein et bien d'autres, par presque tous les Etats Occidentaux.

La raison de ce choix erroné est vraisemblablement l'incompréhension des diplomates occidentales du fait que même sous les dictatures les plus féroces, où elle n'a guère les moyens de s'exprimer, l'opinion publique existe dans chaque pays et en fin de compte, c'est bien cette opinion qui détermine le choix et les orientations du pays à long terme.

Il y avait bien des hommes politiques

occidentaux qui essayaient de toucher les opinions publiques de l'Europe du Centre et de l'Est (ex-URSS) et c'est grâce à eux que les radios telles Free Europe/Radio Liberty, la BBC et d'autres ont poursuivi leurs programmes dans les langues des différents pays. Là encore, lors de la "détente" des années 1970 et à nouveau actuellement l'existence de certains de ces postes RFE/RL est menacée par les réductions budgétaires, alors même que leurs dépenses ne sont que de l'ordre du millième du budget militaire USA et que l'impact de ces postes a été déterminant dans l'effondrement du communisme en aidant, ne fût-ce partiellement au changement des mentalités.

Le rôle de ces postes reste essentiel dans ceux des pays, et aussi longtemps que le chauvinisme et la violence n'auront pas diminué de manière durable en Europe du Centre et de l'Est.

La politique erronée

Le cas de la Yougoslavie constitue un exemple qui mérite réflexion. Pour ménager Tito, en conflit avec Moscou, lors de la fondation de RFE, le Département d'Etat USA s'est opposé à la création d'un département et d'émissions destinées à la Yougoslavie. Même après la mort de Tito, alors qu'il était devenu évident que l'opinion publique cherchait à sortir de l'impasse communiste, le Département d'Etat a continué à rejeter les demandes formulées par des réfugiés politiques qui étaient conscients des dangers d'un nationalisme chauvin fomenté par les successeurs du dictateur communiste. Sans prétendre que les émissions de radio, auraient pu empêcher les violences actuelles, cinq à dix années de dialogues par la voie des ondes de RFE, avec l'opinion publique Yougoslave auraient pu créer un état d'esprit moins agressif et modérer les conflits actuels.

L'exemple de l'ex-URSS semble confirmer cette opinion. Les antagonismes nationaux mais aussi religieux et raciaux y sont aussi violents que dans l'ex-Yougoslavie et provoquent des conflits sanglants. Toutefois ces conflits ne semblent pas avoir atteint, du moins à ce jour, le degré de sauvagerie que l'on retrouve, depuis de nombreux mois, en plein Centre de l'Europe.

La politique menée pendant près d'un demi siècle par l'Occident, qui trouvaient plus facile de dialoguer avec certains dirigeants que d'agir en fonction des intérêts des peuples a échoué également ailleurs (Iraq, Iran, Zaire) parce

qu'elle était erronée dans sa conception même. Si dans une démocratie il est compréhensible de discuter des intérêts d'un peuple avec les dirigeants qu'il choisit librement, il en va autrement d'une dictature et d'un régime totalitaire. Dans ces cas, les intérêts des dirigeants sont différents et le plus souvent contraires à ceux des peuples. Staline et Ceausescu ont régné par la peur, la misère et la faim, sans lesquels ils n'auraient jamais acquis le pouvoir qu'ils ont eu.

L'aide inefficace

L'erreur de cette politique a entraîné celle de la politique économique Occidentale à l'égard des mêmes pays. Pendant des décennies, l'Occident a aidé les gouvernements de l'Europe du Centre et de l'Est (URSS), mais aussi du Tiers Monde, sans se soucier si ils étaient ou non démocratiques, ni à quoi ils l'employaient.

Depuis un certain nombre d'années l'Occident a modifié sa politique pour s'attribuer cette aide directement aux entreprises sans passer par l'Etat, ce qui est sans doute un progrès. Malheureusement compte-tenu des structures étatistes de l'Europe du Centre et de l'Est qui se maintiennent dans la plupart des pays grâce au soutien de l'Etat, l'aide Occidentale parvient difficilement à créer et à développer les infrastructures et les structures productives dont l'économie privée a besoin. Même disposant de capitaux importants, un nouveau "Plan Marshall" pour l'Europe du Centre et de l'Est (ex-URSS), ne pourrait obtenir les résultats que l'ancien plan a réalisé parce qu'il n'existe pas d'entreprises privées bien structurées.

L'expérience acquise depuis l'effondrement du communisme en 1989, permet de conclure que des aides directes accordées aux entreprises privatisées à l'Est, sont parfois efficaces, mais souvent hasardeuses. La forme la plus sûre et la plus efficace est celle des crédits accordés aux entreprises occidentales pour investir en Europe du Centre et de l'Est. Ce sont ces entreprises qui pourront réaliser les travaux sur place et non pas des conseillers dont les avis sont rarement suivis.

Sous cette forme, les crédits des grands pays industriels ont l'avantage d'aider également à résorber la crise en Occident en développement l'Est et de permettre aux 400 millions d'Européens entre l'Adriatique et Vladivostok de devenir à court terme des

Suite page II →

Créer la richesse

La disparité actuelle entre l'Est et l'Ouest est telle que l'argent et même la technologie occidentale ne suffisent pas. Il est indispensable que ce soient les entreprises des pays industrialisés qui dirigent, exécutent et encadrent les travaux à exécuter à l'Est. Sinon il faudra des années pour former et organiser non seulement la main-d'œuvre mais aussi les circuits de financement, production et distribution nécessaires à des économies modernes.

Les entreprises Occidentales seront les premières bénéficiaires d'un tel programme mais ce ne sera que de la sorte que seront trouvés les capitaux nécessaires au redressement économique des ex-Etats communistes, dont les montants sont infiniment plus élevés que les 100 milliards de Dollars USA que Gorbatchev avaient demandés à la réunion du "G7" en 1991, sans d'ailleurs les obtenir.

Ce ne sera que de la sorte que les pays industriels eux-mêmes pourront vaincre la crise chronique dans laquelle ils se trouvent et dont nous ne croyons pas qu'ils pourront sortir en se contentant de financer même par centaine de milliards, des travaux intérieurs d'infrastructure propre à chacun d'entre eux.

Pour s'enrichir, il faut créer de la richesse autour de soi. Sinon, si le reste du monde continue à s'appauvrir, les grands pays industriels en pâtiront inévitablement.

L'Ouest s'aidera en aidant l'Est. Sinon la crise actuelle de l'Ouest se prolongera. Or une crise qui se prolonge s'accroît et peut aboutir au chaos à cause des réactions violentes qu'elle finit par provoquer même chez les peuples les plus paisibles.

Si les sept pays industriels décidaient d'investir massivement en Europe du Centre et de l'Est (dans les républiques de la C.E.I.) pour financer les grands travaux et la création des entreprises modernes, il faudrait que ces sommes soient également gérées par des financiers et des techniciens occidentaux et non par les cadres formés à l'école de la planification étatique communiste.

Dans l'exemple des autoroutes, les crédits pourraient être accordés à un ou plusieurs groupes de sociétés occidentales afin de construire et d'exploiter les réseaux autoroutiers à péage de l'Europe du Centre et de l'Est.

Inévitablement, l'investissement massif de capitaux étrangers va provoquer des réactions contre la soi-disant colonisation de ces pays. Toutefois le succès fera taire les critiques dès que ces entreprises donneront du travail à des milliers de chômeurs. Rien ne s'oppose d'ailleurs à ce que ces sociétés prévoient qu'après une certaine période, une partie de leurs actions soient mises en vente dans les pays de l'Europe du Centre et de l'Est.

Le partenariat Est-Ouest ainsi conçu, diffère de l'aide du passé, et doit être une bonne affaire pour les deux parties afin de transformer l'Europe du Centre et de l'Est en un marché solvable, mais aussi en une économie productive, moderne et saine.

Estimation des besoins

Nous avons estimé que pour permettre d'atteindre le niveau de vie de l'Europe Occidentale, les besoins en capitaux des 400 millions d'habitants qui vivent entre l'Adriatique et Vladivostok risquent d'atteindre, sur les dix années à venir 6000 milliards de dollars (MD).

Ce chiffre dépasse de beaucoup ceux évoqués jusqu'à ce jour mais n'est nullement excessif.

En Avril 1992, la Commission européenne avait évalué à 23 milliards Dollars par an, soit 240 USD par habitant par an et au total 230 MD sur dix ans, les besoins en capitaux étrangers, pour permettre aux cinq états (depuis devenus six) de l'Europe du Centre, Bulgarie, Tchécoslovaquie, Hongrie, Pologne et Roumanie, avec 96 millions d'habitants sur 882 000 km², d'atteindre le niveau actuel des pays les moins évolués de la CEEC.

Ce chiffre paraît dérisoire comparé à l'estimation faite par le Center for Economic Policy Research (CEPR) de Londres qui considérait qu'il fallait 103 MD/an (1070 USD/habitant) pour doubler le PNB de ces six pays en dix ans, et 226 MD/an (2354 USD/habitant) pour multiplier le PNB de 6 pays 2,7 fois en dix ans.

Une troisième estimation faite par l'OECD évalue des besoins annuels des six pays entre 20 MD et plus de 40 MD en l'an 2015 pour que leur productivité arrive à doubler non plus en dix mois en 20 ans!...

Les différences des estimations s'expliquent en partie par l'objectif à atteindre. Les investissements étrangers seront en effet moindres si, comme le fait la CEE, l'objectif est d'accroître le PNB des états ex-communistes pour atteindre dans dix ans le PNB actuel de la Grèce ou du Portugal. Ce n'est pas notre optique et ce serait une optique erronée. Les pays de l'actuelle CEE n'ont pas besoin d'avoir des partenaires économiques qui seront constamment de 10 à 20 ans en retard sur leur évolution car ce serait des poids difficiles à traîner pendant des générations.

Aussi avons-nous fixé comme objectif d'atteindre dans dix ans le niveau de vie moyen de la CEE et non pas de ses états membres les plus défavorisés.

Par ailleurs, nos calculs s'appliquent aux 400 millions d'Européens de l'Adriatique à Vladivostok qui vivent sur près de 20 millions de km², soit une superficie 22 fois plus grande que celle des six pays. Les travaux d'infrastructure rapportés aux nombres d'habitants nécessaires à une telle surface, sont implicitement plus élevés que ceux que nécessitent l'Europe du Centre et de ce fait une moyenne annuelle de 1500 USD par habitant équivalent à 600 MD par an, risque d'être une limite inférieure.

A titre de comparaison, les investissements nécessaires à l'ex-Allemagne de l'Est (16 millions d'habitants) pour atteindre le niveau de vie de l'Allemagne Occidentale, ont été évalués par Kurt Biedenkopf, Premier ministre de l'Etat de Saxe, à 48 MD, soit 3000 USD par habitant par an, ou 720 MD sur quinze ans et non pas dix. Rapporté à 400 millions d'Européens au lieu des 16 millions d'Allemands, cela donnerait au total 18 000 milliards de Dollars USA, le triple de notre évaluation.

Evidemment cet écart s'explique partiellement par le fait que l'Allemagne Occidentale a le PNB le plus élevé de la CEE, alors que l'objectif proposé par nous pour l'Europe du Centre et de l'Est n'est que d'atteindre le niveau moyen de la CEE.

Echelonnés sur dix ans, 6000 MD représentent 3% du Produit National Brut des "USA, Canada, CEE et Japon cumulés sur les dix prochaines années. Les sommes restent toutefois dans les limites des possibilités des pays industriels, si l'on considère qu'après les premiers crédits gouvernementaux, le relais serait pris par les investissements privés, les banques, les assurances et les fonds de placement. En effet, les PNB cumulés de l'Amérique du Nord, de la C.E.E. et du Japon, sur les dix prochaines années, peuvent totaliser 200.000 milliards U.S.D.

Des investissements annuels moyens de 600 milliards de U.S.Dollars en Europe du Centre et de l'Est stimuleraient les échanges commerciaux Est-Ouest, et pourraient entraîner l'ensemble des économies Occidentales au point d'accroître leur PNB du double, soit d'au moins 1200 milliards par an.

Moyens de financement.

La première tranche des crédits fournis par les Etats Occidentaux et les organismes internationaux, FMI, Banque Mondiale, BERD, devraient financer la constitution d'un Fond de Stabilisation et de Compensation qui facilite la convertibilité des monnaies des pays de l'Europe du Centre et de l'Est et finance les échanges entre ces pays. Pour ce fond, un capital initial de 25 milliards de Dollars devant être porté ultérieurement à 100 milliards, paraît nécessaire. Cette somme est proportionnellement inférieure au montant du Plan Marshall U.S.A. de l'après guerre, dont l'aide à l'Europe occidentale s'est élevée à l'équivalent de 75 milliards U.S.D. actuels. En effet, les populations des pays bénéficiaires étaient à l'époque environ la moitié de l'actuelle population de l'Europe du Centre et de l'Est et leurs pays, tout en étant ravagés par la guerre, avaient néanmoins des structures économiques saines, qui pouvaient être mises en marche rapidement avec des équipements modernes.

De nos jours, l'Europe du Centre et de l'Est n'a pas ces structures.

Ses entreprises agricoles, industrielles et de services ne sont guère concurrentielles, ses techniques sont dépassées et pour assainir la situation, entre 10 et 20% de la population active risque de devoir changer d'emploi. Ce seront autant de charges qui s'ajouteront aux budgets de ses différents Etats. Même si les allocations de chômage atteignaient en moyenne 50 U.S.D. par personne et par mois (600 par an, ce qui serait beaucoup pour la Russie, mais non pas pour la Hongrie), le coût annuel du chômage pour 20 et 40 millions de personnes, soit 10 et 20 % de la population active, équivaldrait seulement à 12 ou 24 milliards U.S.D. par an, et resterait dans des limites financières nettement inférieures au coût du chômage en Occident.

Certes, il est difficile de prévoir l'impact qu'une telle masse de chômeurs peut avoir sur la paix sociale, mais là encore le risque serait atténué si les gens constatent qu'une politique effective de reconstruction se met en place, et fait renaître l'espoir.